

Zadeva C-805/21

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

20. december 2021

Predložitveno sodišče:

Spetsializiran nakazatelen sad (Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

20. december 2021

Obtoženca:

ZhU

RD

SKLEP

[...] (ni prevedeno) mesto: Sofija

Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija) – 14. senat

[...] (ni prevedeno)

[...] (ni prevedeno) Postopek se je začel na podlagi člena 485 in naslednjih Nakazatelno protsesualen kodeks (zakon o kazenskem postopku, v nadaljevanju: NPK) in člena 267, drugi odstavek, PDEU.

1. V skladu z nacionalnim pravom, kot ga razlaga Varhoven kasatsionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče, Bolgarija, v nadaljevanju: VKS), ni dopustna zaplemba tovornjaka, ki je bil uporabljen za prevoz in skladiščenje trošarinskega blaga brez davčne nalepke, kot predmeta, ki je bil uporabljen za kaznivo dejanje. Hkrati obstajajo razlogi za stališče, da je tak tovornjak na podlagi prava Unije predmet, ki je bil uporabljen za kaznivo dejanje, v tem primeru pa mora sodišče preizkusiti, ali ga je treba zapleniti.

2. Zato je treba zaradi ugotovitve, ali je tovarnjak, ki se uporablja kot kraj, na katerem se ima v posesti cigarete brez davčne nalepke, predmet, ki je bil uporabljen za kaznivo dejanje, vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe.

3. Iz zgoraj predstavljenih razlogov se izdaja ta

SKLEP:

Sodišču Evropske unije se v predhodno odločanje PREDLOŽI to vprašanje:

4. Vprašanje za predhodno odločanje

Ali je združljivo s členom 2, točka 3, Direktive 2014/42 oziroma, podredno, s členom 1, tretja alineja, Okvirnega sklepa 2005/212, če se nacionalno pravo razlaga tako, da motorno vozilo, ki se uporablja za skladiščenje velike količine trošarinskega blaga (cigaret) brez davčne nalepke, ni predmet, ki je bil uporabljen za kaznivo dejanje?

5. Pravo Unije

Direktiva 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji [...] (ni prevedeno) (v nadaljevanju: Direktiva 2014/42).

Okvirni sklep Sveta 2005/212/PNZ z dne 24. februarja 2005 o zaplembi premoženjske koristi, pripomočkov in premoženja, ki so povezani s kaznivimi dejanji [...] (ni prevedeno) (v nadaljevanju: Okvirni sklep 2005/212).

Nacionalno pravo

6. Nakazatelen kodeks (kazenski zakonik), Darzhaven vestnik (uradni list, v nadaljevanju: DV) št. 26/68, [...] (ni prevedeno) (v nadaljevanju: NK).

Zakon za aktsizite i danachnite skladove (zakon o trošarinah in trošarinskih skladiščih), DV št. 91/05, [...] (ni prevedeno) (v nadaljevanju: ZADS).

Sodba VKS (vrhovno kasacijsko sodišče) o razlagi št. 2 z dne 18. decembra 2013 v postopku o razlagi št. 2/13, plenum kazenskega senata VKS (vrhovno kasacijsko sodišče) (v nadaljevanju: sodba o razlagi št. 2/13).

7. Na podlagi člena 234(2), točka 3, v povezavi z odstavkom 1 NK je posest trošarinskega blaga brez davčne nalepke kazniva, če je nalepka zakonsko določena in gre za veliko količino predmeta kaznivega dejanja. Zagrožena je „kazen odvzema prostosti“ od dveh do osmih let in odvzem pravice opravljanja nekaterih poklicev ali dejavnosti.

V skladu s členom 2(2) ZADS so tobačni izdelki predmet trošarine. V skladu s členom 11 ZADS so cigarete tobačni izdelki. V skladu s členom 4(7) ZADS se

dolgovana trošarina plača z nakupom davčne nalepke. Ta se nalepi na trošarinsko blago – člen 20(2), točka 6, in člen 64 ZADS.

Cigarete so torej trošarinsko blago, za posest katerega je treba na zavojčke nalepiti davčno nalepko.

8. V skladu s členom 53(1)(a) NK se predmeti osebe, ki se uporabijo kot sredstvo za storitev naklepnega kaznivega dejanja, zaplenijo v korist države. Ta člen določa:

„Člen 53(1): Ne glede na kazensko odgovornost se v korist države zaplenijo:

(a) stvari, ki pripadajo storilcu in ki so bile namenjene ali uporabljene za storitev naklepnega kaznivega dejanja; če stvari ni ali so bile odsvojene, se odredi zaplemba njihove protivrednosti.“

V nacionalnem pravu in sodni praksi se motorno vozilo, uporabljeno za storitev kaznivega dejanja, praviloma šteje za predmet, ki je bil uporabljen za kaznivo dejanje.

9. Na podlagi nacionalne pravne teorije je trošarinsko blago brez davčne nalepke v skladu s členom 234(1) NK predmet kaznivega dejanja. Kaznivo dejanje je storjeno s tem, ko se izvaja dejanska oblast nad tem blagom.

V sodni praksi se je postavilo vprašanje, ali so motorna vozila, ki se uporabijo za prevoz in skladiščenje takega blaga, predmeti, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in jih je zato treba, kadar je oseba spoznana za krivo, zapleniti.

VKS (vrhovno kasacijsko sodišče) je v sodbi o razlagi št. 2/13 ugotovilo, da vozilo, v katerem se odkrije blago brez davčne nalepke, ki je predmet kaznivega dejanja na podlagi člena 234 NK, ni predmet, ki je bil uporabljen za kaznivo dejanje. Zato ga ni mogoče zapleniti kot predmeta, ki je bil uporabljen za kaznivo dejanje, na podlagi člena 53(1)(a) NK.

Razlog za to je stališče, da je kaznivo dejanje „posest“ trošarinskega blaga brez davčne nalepke, ki „obstaja ne glede na kraj, na katerem so stvari“ in „ne glede na kraj in način skladiščenja, hrambe itd.“.

VKS (vrhovno kasacijsko sodišče) navaja, da „je treba transportno ali prevozno sredstvo, v katerem se najde trošarinsko blago brez davčne nalepke, če se posest izvaja s tem, da se učinkuje na predmet kaznivega dejanja, šteti zgolj za kraj izvajanja dejanske oblasti nad tem blagom“.

Prišlo je do tega sklepa:

„Transportno ali prevozno sredstvo, v katerem se odkrije trošarinsko blago brez davčne nalepke, ki je predmet kaznivega dejanja na podlagi člena 234 NK, ni predmet zaplembe na podlagi člena 53(1)(a) NK“.

Dejansko stanje

10. Specializirano državno tožilstvo je vložilo obtožnico zoper deset oseb zaradi vodenja hudodelske združbe in sodelovanja v hudodelski združbi, katere cilj naj bi bil obogatitev s storitvijo kaznivih dejanj na podlagi členov 234 in 242 NK – in sicer z uvozom cigaret brez davčne nalepke iz Grčije v Bolgarijo in nato njihovo posestjo v državi. Ta dejanja naj bi bila storjena s tovornjaki, vključno s takimi, ki so jih kupili člani združbe. Pravno naj bi bilo treba to uvrstiti pod člen 321(3) NK.

11. Posebno državno tožilstvo konkretno opozarja, da je oseba GM osebi ZhU predlagala, naj se pridruži hudodelski združbi, in da je slednja s tem soglašala; ponudila naj bi se za prevoz cigaret iz Grčije v Bolgarijo. Strinjala naj bi se s tem, da se v njenem imenu kupi tovornjak znamke Iveco s polpriklopnikom, pri čemer naj bi denar zagotovila oseba DB, drug domnevni član hudodelske združbe. Ti dogovori naj bi se izvedli tako, da je bil kupljen tovornjak znamke Iveco s polpriklopnikom.

Vendar naj zoper osebo ZhU ne bi bila vložena obtožnica zaradi sodelovanja v hudodelski združbi (razlogi za to naj bi bili postopkovni).

Dve od stranskih kaznivih dejanj na podlagi člena 234(2) NK sta:

12. Državni tožilec opozarja, da so bile v Grčiji na tovornjak znamke Iveco, ki ga je kupila oseba ZhU, natovorjene cigarete brez davčne nalepke, ki so jih priskrbeli drugi člani hudodelske združbe. Različne osebe naj bi se potrudile skriti te cigarete v posebnih skrivališčih. Končno naj bi bile 13. in 14. februarja 2011 natovorjene na tovornjak, ki naj bi ga oseba ZhU pod vodstvom in nadzorom osebe DG 15. februarja 2011 peljala v Bolgarijo. Tovornjak naj bi se nato pokvaril, drugi člani združbe pa naj bi ga popravili. Po popravilu naj bi nadaljeval vožnjo do svojega končnega cilja.

24. februarja 2011, ko naj bi oseba ZhU pred njegovim končnim namembnim krajem zaradi odmora ustavila tovornjak, naj bi ji bila odvzeta prostost, cigarete brez davčne nalepke pa naj bi bile zasežene (skupno 373.490 škatlic v vrednosti 2.801.175 BGN, približno 1.430.000 EUR).

Oseba ZhU naj bi bila v skladu s členom 234(2) NK obtožena, da je imela v tovornjaku v posesti te cigarete brez davčne nalepke, pri čemer naj bi ji pomagalo šest drugih obtožencev. Oseba ZhU naj bi, preden je bila obtožnica vložena pri sodišču, sklenila sporazum o priznanju krivde. Obsojena naj bi bila na kazen zapora dveh let in pol, ki naj bi bila pogojno odložena za štiri leta. Sodišče naj bi sprejelo ta sporazum, ki naj bi bil pravnomočen kot pravnomočna sodba.

Zoper druge osebe, ki naj bi bile navedene kot udeleženke pri tem kaznivem dejanju, naj bi se kazenski postopki nadaljevali.

13. Državni tožilec poleg tega navaja, da je oseba RD lastnica tovornjaka znamke Mercedes, kupljenega 17. februarja 2011. V tem tovornjaku naj bi bile

25. februarja 2011 cigarete brez davčne nalepke (skupno 81.700 škatlic v vrednosti 607.275 BGN, približno 310.500 EUR). Oseba RD naj bi bila prijeta, medtem ko je s pomočjo tretje osebe raztovarjala ta tovornjak in nosila cigarete v skladišče in osebni avtomobil.

V skladu s členom 234(2) NK naj bi bila obtožena, da je imela te cigarete brez davčne nalepke – glede na to, kje je bila ob prijetju – v posesti v tovornjaku, skladišču in osebni avtomobilu. Oseba RD naj bi bila zlasti obtožena, da je imela v svojem tovornjaku v posesti 74.016 škatlic cigaret v vrednosti 555.120 BGN, približno 299.000 EUR.

V zvezi s tem, kdo je opravil prevoz cigaret, ki so bile v tovornjaku osebe RD, do kraja, na katerem jih je oseba RD raztovarila, ni bila podana nobena trditev. V zvezi s tem prevozom ni bila vložena obtožnica.

Da je oseba RD članica hudodelske združbe, se ni zatrjevalo.

Obrazložitev vprašanja

14. Zakonodaja, ki se uporablja

Direktiva 2014/42 se uporablja samo za določeno vrsto kaznivih dejanj, ki je navedena v njenem členu 3. V postopku v glavni stvari sta bili vloženi dve obtožnici – zaradi sodelovanja v hudodelski združbi, katere cilj je obogatitev s storitvijo kaznivih dejanj na podlagi člena 234 NK, in zaradi več stranskih kaznivih dejanj na podlagi člena 234 NK, ki so jih storili posamezni člani te hudodelske združbe.

Prvo dejanje, sodelovanje v hudodelski združbi, spada na področje uporabe člena 3(h) Direktive 2014/42, in sicer na področje uporabe Okvirnega sklepa Sveta 2008/841/PNZ z dne 24. oktobra 2008 o boju proti organiziranemu kriminalu [...] [...] (ni prevedeno).

Državni tožilec po eni strani trdi, da je bil tovornjak znamke Iveco kupljen posebej za potrebe hudodelske združbe. Zato bi bilo mogoče treba njegov nakup šteti za obliko sodelovanja v tej hudodelski združbi v skladu s členom 2(a) Okvirnega sklepa 2008/841. Vendar pri tem ni jasno, ali je ta tovornjak predmet, ki je bil uporabljen za kaznivo dejanje sodelovanja v hudodelski združbi v smislu člena 2(3) Direktive 2014/42.

Po drugi strani sta bila oba tovornjaka uporabljena ravno pri storitvi stranskega kaznivega dejanja na podlagi člena 234(2) NK. Bolj verjetno je, da ju je treba šteti kot sredstvo za storitev ravno tega kaznivega dejanja.

To stransko kaznivo dejanje neposredno posega v interese Evropske unije. Krši namreč, prvič, Direktivo Sveta 2011/64/EU z dne 21. junija 2011 o strukturi in stopnjah trošarine, ki velja za tobačne izdelke [...] [...] (ni prevedeno) – ker se z njegovo storitvijo ne plača dolgovane trošarine. Drugič, krši Direktivo (EU)

2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava [...] [...] (ni prevedeno) – ker ta dejavnost povzroča škodo za proračun Unije, ki se delno financira tudi s trošarinami, ki veljajo za tobačne izdelke.

Na podlagi določbe člena 10 Direktive 2017/1371, v katerem je sklicevanje na Direktivo 2014/42, se Direktiva 2014/42 uporablja – člen 3, zadnji polstavek, Direktive 2014/42.

Če se Direktiva 2014/42 ne uporablja, bi se moral vsekakor uporabljati Okvirni sklep 2005/212. Iz njegovih uvodnih izjav izhaja, da je njegov cilj boj proti čezmejnemu organiziranemu kriminalu. Zato bi moral veljati tudi za stranska kazniva dejanja hudodelske združbe, kot je nezakonit uvoz cigaret brez davčne nalepke iz ene države članice v drugo državo članico, v kateri se opravi prevoz in skladiščenje teh cigaret.

Sodišče je sicer ugotovilo, da se uporablja v vseh primerih, v katerih nacionalna zakonodaja določa kazen odvzema prostosti, daljšo od enega leta (sodba z dne 14. januarja 2021, Okrazhna prokuratura – Haskovo in Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, ECLI:EU:C:2021:8, točke od 38 do 41). Ta pogoj je v postopku v glavni stvari izpolnjen (glej točko 7 zgoraj).

Zato je treba razložiti določbe Direktive 201[4]/42 in po potrebi tudi Okvirni sklep 2005/212.

15. Vprašanje za predhodno odločanje

Ker v členu 2(3) Direktive 201[4]/42 ni sklicevanja na nacionalno pravo, bi morala biti vsebina pojma „predmet, ki je bil uporabljen za kaznivo dejanje“ ne glede na nacionalne posebnosti vselej enaka.

V skladu z nacionalnim pravom je kaznivo dejanje „posest“ cigaret brez davčne nalepke. To pomeni, da so morali obtoženci izvajati dejansko oblast nad cigaretami brez davčne nalepke. V skladu z razlago VKS (vrhovno kasacijsko sodišče) (glej točko 9 zgoraj) vozilo ni sredstvo za storitev kaznivega dejanja, če se ima v njem v posesti cigarete brez davčne nalepke.

V postopku v glavni stvari je bilo ugotovljeno, da je imela oseba ZhU v tovornjaku, ki je bil njena last in ki ga je vozila iz Grčije v Bolgarijo, devet dni v posesti cigarete. Poleg tega se domneva, da je imela oseba RD v tovornjaku, ki je bil njena last, en dan v posesti cigarete in da jih je raztovarjala, ko ji je bila odvzeta prostost.

To pomeni, da je bil v prvem primeru tovornjak uporabljen za prevoz cigaret in za njihovo skladiščenje med prevozom, v drugem primeru pa samo za skladiščenje cigaret, če državno tožilstvo ne zatrjuje njihovega prevoza.

Postavlja se vprašanje, ali sta bila tovornjaka v teh dveh primerih v smislu člena 2(3) Direktive 201[4]/42 uporabljena kot sredstvo za storitev kaznivega dejanja. Zlasti se postavlja vprašanje, ali to, da v skladu z nacionalnim pravom za prevoz cigaret brez davčne nalepke ni zagrožena kazen, zagrožena pa je za njihovo posest, pomeni, da tovornjak, če so bile v njem skladiščene cigarete brez davčne nalepke, ne glede na to, ali se ga uporabi za prevoz, ni predmet, ki je bil uporabljen za kaznivo dejanje.

16. Koristnost odgovora Sodišča

Če bi Sodišče Evropske unije ugotovilo, da je tovornjaka mogoče šteti za predmeta, ki sta bila uporabljena za kaznivo dejanje, mora sodišče odločiti o vprašanju njune morebitne zaplembe v korist države v skladu s členom 53(1)(a) NK.

To velja za tovornjak znamke Iveco, ki je last osebe ZhU, katere kaznivo dejanje je zdaj na podlagi sklenjenega sporazuma dokončno ugotovljeno.

To bi se lahko zgodilo v primeru tovornjaka znamke Mercedes, ki je last osebe RD, če bo sodišče ugotovilo, da je ta storila zadevno kaznivo dejanje.

V obeh primerih je treba osebi ZhU in RD obvestiti o tej možnosti, da lahko organizirata svojo obrambo (sodba z dne 14. januarja 2021, Okrazhna prokuratura – Haskovo in Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, ECLI:EU:C:2021:8, točka 60).

Odgovor Sodišča Evropske unije bo za predložitveno sodišče koristen zato, da bo izvedelo, 1. ali mora biti vprašanje zaplembe obeh tovornjakov del predmeta postopka in ali mora biti o tem izdana sodna odločba; in tudi, da bo 2. zadevnim osebam omogočilo, da se izjavijo o tej zaplembi, kar je pogojeno s tem, da so prej poučene o svojih pravicah in da se lahko udeležijo postopka.

[...] (ni prevedeno)